

VVJ-AVBB MEMORANDUM
AAN DE NIEUWE
PARLEMENTEN EN REGERINGEN
zie uitneembaar middenkatern
in dit blad

Financiën aanvaardt gedeeltelijke omzetting
journalistenlonen in auteursrechten
Journalisten verdeeld over belang van diversiteit in het nieuws
Raad voor de Journalistiek vindt VRT-reportage met verborgen camera legitiem
Wisseling van de wacht bij de Raad voor de Journalistiek
En Bert De Vroey houdt van de anonimiteit van de achtergrondcommentator

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 180 - 3 juli 2014 - verschijnt maandelijks - v.u. Pol Deltour, Huis van de Journalist, Zennestraat 21, 1000 Brussel

(foto Bruno Fahy /Belga)

UIT DE VVJ	3
ACTUEEL	
Financiën aanvaardt auteursrechten tot kwart loon	4
Bloedheer voetbaltoernooi in Antwerpen	4
Journalisten verdeeld over meer diversiteit in nieuws	5
ONDER EMBARGO	6
VVJ-MEMORANDUM	
AAN DE NIEUWE PARLEMENTEN EN REGERINGEN	7 - 14
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Bert De Vroey (VRT-Journaal) houdt het discreet	15
RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	
Klacht van rechtbankvoorzitter Mahieu tegen de VRT	16 - 17
IN (DUBBEL)GESPREK	
Flip Voets en Pieter Knapen:	
‘Raad voor de Journalistiek heeft schandpaalfunctie’	18 - 20

Onbegrip en woede over zware straffen voor journalisten in Egypte

Een jonge vrouw betoogt in Jemen tegen loodzware straffen die in Egypte zijn opgelegd aan een twintigtal journalisten, onder wie medewerkers van Al-Jazeera English. Een rechtbank in Cairo veroordeelde hen op 23 juni tot celstraffen van zeven tot tien jaar voor het “verspreiden van vals nieuws” en “steun aan de verboden Moslimbroederschap”. Dat blijkt te gaan over het loutere feit dat ze in hun berichtgeving aandacht hadden voor de Moslimbroederschap of contacten hadden met vertegenwoordigers ervan.

De drie veroordeelde journalisten van Al-Jazeera English zijn de Australiër Peter Greste, de Canadese Egyptenaar Mohamed Fahmy en de Egyptische producer Baher Mohamed. Zij werden in december vorig jaar al opgepakt bij een raid, en riskeren hun celstraffen nu te moeten uitzitten.

Meer geluk had de Nederlandse correspondentente Rena Netjes, die bij verstek tot tien jaar werd veroordeeld. Netjes, die ook voor Vlaamse media correspondeert, kwam op een zwarte lijst van journalisten terecht na een contact dat ze had met een Al Jazeera-reporter. Ze slaagde er evenwel tijdig in Egypte te ontvluchten. Anderzijds kan ze nu allerminst nog in Egypte of een daarmee bevriend land terecht.

De internationale druk om de veroordelingen terug te schroeven is immens. De VN en de EU spraken hun afschuw uit. De Belgische regering riep de Egyptische ambassadeur in Brussel op het matje.

Voor de IFJ (Internationale Federatie van Journalisten) is de vrijlating van “collega’s die worden gestraft voor gewoonweg het doen van hun job” absolute topprioriteit. Van zijn kant reageerde Egyptisch president Abdul Fatah al-Sisi laconiek dat hij zich niet te mengen heeft in uitspraken van de rechterlijke macht.

(foto Mohammed Huwais /AFP /Belga)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Monica MORITZ
Marleen SLUYDTS
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Huis van de Journalist
Zennestraat 21
1000 Brussel
Tel. 02/777.08.40
Fax 02/777.08.49
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Marleen Sluydts
Zie adres hierboven
info@journalist.be

RECLAMEREGIE

Cathy Pletinckx
Zie adres hierboven
info@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Claes-Roels
Albert Van Cotthemstraat 54
1600 Sint-Pieters-Leeuw
Tel. +32 (0)2 378 09 39
Fax +32 (0)2 378 25 59
www.claes-roels.be

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

Memorandum

De verkiezingen zijn achter de rug, de regeringen volop in de maak. Dan is het ook voor journalisten tijd om hun verlanglijstje op te maken voor de toekomstige beleidsmakers. In ons memorandum, integraal te vinden in dit nummer, pleiten we voor beter nieuws via kwaliteitsvolle en onafhankelijke journalistiek.

Behoorlijk draaiende redacties zijn zuurstof voor een democratie. Burgers zo volledig en betrouwbaar mogelijk informeren is en blijft onze eerste plicht. Maar dat lukt ons niet zomaar. De grote uitdagingen voor de volgende jaren zijn de versterking van de wettelijke waarborgen voor de persvrijheid en voor professionele journalistiek, en de vrijwaring van een goed bedrijfseconomisch klimaat en goede arbeidsomstandigheden. Als de diverse overheden van het land zich daaraan willen zetten, geraken wel al een heel eind verder.

Als VVJ leggen we toch bijzonder de klemtoon op ons statuut van beroepsjournalist. Dat garandeert, zoals elke vorm van professionalisme, kwaliteit. Maar ons statuut kan ongetwijfeld eigentijdser worden opgevat. Zo kan het verbod van commerciële nevenactiviteiten, als voorwaarde voor erkenning, wellicht worden versoepeld. In deze crisistijden is het vooral voor zelfstandige journalisten bijna onmogelijk om te overleven, als ze van enkel hun vergoedingen als journalist moeten leven.

Een andere vraag aan de overheden is om meer erkenning op te brengen voor erkende beroepsjournalisten. Dat zou ons het werken vaak heel wat makkelijker maken. Overheidsdiensten moeten onze officiële perskaart *au sérieux* nemen. Vooral de politie moet beroepsjournalisten vlotter doorgang verlenen of faciliteiten geven, als die hun werk willen doen.

Tot slot vragen we extra aandacht voor nieuwe vormen van journalistiek en de vele vragen die dat oproept, onder meer met betrekking tot persvrijheid en deontologie. De overheid zou ook hier een inspanning moeten doen en met ons meezoeken naar mogelijkheden om die nieuwe media een plaats te geven tussen of naast de klassieke instituten.

Het mag ons niet doen vergeten dat de pers het in heel de wereld zwaar te verduren heeft. Overal zet de moordende concurrentie kwaliteitsvolle journalistiek onder druk. Overal moeten journalisten onder almaar slechtere arbeidsvoorwaarden aan de slag. Maar in allerlei landen wordt de persvrijheid ook nog eens extra ondermijnd. Recente probleemgebieden zijn Hongarije, Turkije, Oekraïne en Rusland, om nog te zwijgen over het Midden-Oosten of Afrika.

Maar wat nu in Egypte is gebeurd, met loodzware gevangenisstraffen voor een twintigtal journalisten die enkel maar hun job doen, tart alle verbeelding. Een revolutie die een dictator verdrijft, verandert in een contrarevolutie waar na schijnverkiezingen het leger vrij spel krijgt en de pers aan banden wordt gelegd. Terecht dan ook tonen de West-Europese democratieën hun grote verontwaardiging, en worden er nu overal spontane solidariteitsacties georganiseerd.

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ / AVBB

(Foto Eric Vidal)

Financiën akkoord met omzetting journalistenlonen in auteursrechten voor maximaal 25 procent

Pol Deltour

De Dienst Voorafgaande Beslissingen (DVB) in Fiscale Zaken gaat akkoord met een omzetting van het klassieke journalistenloon in auteursrechten voor hoogstens 25 procent.

De DVB antwoordde in die zin op een vraag van de AJP (Franstalige zustervereniging van de VVJ) en de Franstalige dagbladuitgevers (JFB). Aan de basis ligt de wetswijziging van 2008, die aan auteursrechten een fiscaal voordeelregime toekent. Auteursrechten worden tot een jaartotaal van € 15.220 maar aan 7,5 % belast, daarna aan 11,25 % en voor de schijf tussen € 30.440 en € 57.080 nog altijd maar aan 15 %. Voor de journalist als auteursrechtenhebbende kan dat een aardig voordeel opleveren. Bij een brutoloon van € 3.000 bijvoorbeeld, dat voor een kwart in auteursrechten zou worden omgezet, zou een journalist maandelijks € 300 extra kunnen verdienen.

En ook voor de werkgevers biedt het systeem voordelen. Aangezien auteursrechten niet als klassiek loon worden beschouwd, zouden de uitgevers fors kunnen besparen op sociale loonlasten. Zwaar getroffen door de mediacrisis, zetten de Franstalige uitgevers de AJP ertoe aan om mee te stappen in een nieuw loonsysteem voor journalisten.

Twee jaar geleden legden JFB en AJP aan Financiën een protocol van nieuwe journalisten-cao voor, waarin ze het journalistenloon uitsplitsen in een deel klassiek loon en een deel auteursrechten. De DVB van Financiën (www.ruling.be) verklaart zich nu, in een beslissing van 27 mei, daarmee akkoord voor zover het deel auteursrechten niet meer dan 25 % van de totale loonveloppe omvat.

Toch blijft nog een groot vraagteken hangen over de plannen aan Franstalige kant. Wat zal namelijk de positie zijn van de RSZ, die immers een belangrijke enveloppe sociale bijdragen ziet verdwijnen? Overigens zal de RSZ ook bijzonder beducht zijn voor het precedent: journalisten zijn heus niet de enigen

die aanspraak kunnen maken op auteursrechten.

Vlaamse journalisten

Abstract genomen heeft de beslissing ook precedentwaarde aan Nederlandstalige kant. Toch zijn er fundamentele verschillen. Aan Vlaamse kant is er tot nader order geen enkel sociaal akkoord - noch op sectoraal vlak noch op bedrijfsniveau - over een eventuele omzetting van een deel journalistenloon in auteursrechten. Overigens omvat het Franstalige akkoord ook een luik over de compensaties voor het verlies van sociale bescherming van de journalist. Dat is met name het geval voor werkloosheidsregeling en pensioen.

Verder dient erover gewaakt dat een eventueel akkoord niet leidt tot een nominale verlaging van het journalistenloon, als de werkgevers oordelen dat de journalisten fiscaal nu eenmaal meer overhouden. Die afspraken moeten aan Vlaamse kant nog allemaal worden gemaakt en vastgelegd.

De DVB-beslissing ligt hoe dan ook in de lijn van de positie die fiscale controleurs in Vlaanderen stilaan maar zeker innemen voor freelancejournalisten. Ook daar is intussen groen licht gegeven aan een gedeeltelijke betaling van journalistiek werk in auteursrechten, voor zover dit maximaal 25 % van het oorspronkelijke honorarium omvat. De VVJ en de Vlaamse dagbladuitgevers (VNM) hadden Financiën in 2010 een verhouding 70% honorarium - 30% auteursrechten voorgesteld. Grote vraag blijft nu welke positie de fiscus zal aannemen ten aanzien van de vele freelancers die de voorbije jaren voor de volle 100% in auteursrechten zijn vergoed - vaak onder druk van hun opdrachtgevers.

Eerste VVJ-voetbaltoernooi in Braziliaanse temperaturen

Op zaterdag 7 juni, onder een loden Braziliaanse zon, organiseerde VVJ Antwerpen haar eerste voetbaltoernooi. Het kader was relatief historisch te noemen: de terreinen van Berchem Sport. Vier ploegen van telkens zeven spelers gaven elkaar partij: een ploeg van de geschreven pers, een van de audiovisuele media, een met persfotografen, en een met 'outsiders'. En jawel, na in hun voorronde de audiovisuele media te hebben geklopt, haalden de 'outsiders' het in de finale ook van de fotojournalisten. Van Hugo Genbrugge van VVJ-Antwerpen kregen de winnaars de eerste VVJ-voetbaltoefie overhandigd. Voor de volledigheid: vierde en laatste werd de geschreven pers, die het in de troostfinale niet kon halen van de audiovisuele media. Die hitte... (pd)

(foto Ronny Meyers)

Journalisten verdeeld over belang van diversiteit in berichtgeving

Luc Vanheerentals

Vlaamse journalisten zijn verdeeld over de vraag of ze moeten streven naar diversiteit in hun berichtgeving. Een deel vindt dat er wel degelijk moet worden gelet op gender, etniciteit, sociale klasse, leeftijd of seksuele geaardheid. Maar voor anderen primeert de nieuwswaarde. Zij bestempelen het streven naar diversiteit zelfs als een belemmering hiervoor.

Dat blijkt uit een steekproef van onderzoekers van het Steunpunt Media bij 16 journalisten. Het gaat om politieke en gerechtelijke verslaggevers van *De Morgen*, *De Standaard*, *Het Nieuwsblad* en *Het Laatste Nieuws*. Uit eerder onderzoek leerde Steunpunt Media al dat sommige groepen be-
duidend minder in het nieuws komen dan hun aandeel in de Belgische bevolking groot is. Voor vrouwen gaat het maar om 28 procent, voor oudere volwassenen om 4 procent, en voor jongeren en etnisch-culturele minderheden om slechts 3 procent.

Dat het nieuws de diversiteit in de samenleving niet weerspiegelt, ligt volgens de ondervraagde journalisten onder meer aan tijdsdruk. Daardoor wordt de voorkeur gegeven aan de 'meest relevante' bronnen, van wie men op basis van eerdere contacten het meest zeker is dat ze door hun expertise en duidelijke uitleg een meerwaarde bieden voor het verhaal.

Bovendien weerspiegelt de ondervertegenwoordiging van vrouwen en etnisch-culturele minderheden in de berichtgeving wel degelijk ook een maatschappelijke realiteit. Aan de top van bedrijven bijvoorbeeld treft men in de praktijk maar weinig vrouwen aan. Volgens sommige journalisten zijn vrouwen ook minder bereid om in de media het woord te voeren. Enkele journalisten zeggen er als de dood voor te zijn om allochtone 'excuustruzen' op te voeren. Sommigen wijzen er nog op dat het door 'hun blank profiel' minder makkelijk is om met etnisch-culturele minderheden in contact te komen – zeker dan met vrouwelijke allochtonen.

Expertendatabank.be

Steunpunt Media bekeek verder het gebruik van Expertendatabank.be, dat voor talloze thema's experts aanbiedt met specifieke profielen: vrouwen, allochtonen, transgenders... Deze alternatieve bronnendatabank is door de Vlaamse overheid gecreëerd en wordt mee door de VVJ ondersteund. De 16 ondervraagde journalisten blijken het

aanbod evenwel maar weinig te gebruiken. Volgens iemand ligt dat aan de routine om met de eigen contactenlijst te werken. En van die vertrouwde nieuwsbronnen blijkt het typische profiel nu eenmaal een blanke man te zijn. Andere journalisten vinden het wegens de tijdsdruk handiger een

beroep te doen op communicatiediensten van bijvoorbeeld universiteiten. De Expertendatabank zou ook onvoldoende aantrekkelijk zijn omdat men niet goed weet bij wie men terecht komt. Steunpunt Media stelt daarom voor dat Expertendatabank.be de aangeboden experts mediatraining zou geven met aandacht voor de informatie die journalisten zoeken.

Een andere, klassieke suggestie is om meer journalisten met een etnisch-culturele minderheidsachtergrond aan te werven. Tot slot pleit Steunpunt Media voor overleg tussen middenveldorganisaties en nieuwsredacties over diversiteit.

Win-win

Uit eigen navraag blijkt dat het aantal raadplegingen van Expertendatabank.be dit jaar op gemiddeld 519 per maand ligt. Het aantal hits op de website ligt uiteraard nog veel hoger. Daarmee bewijst het initiatief toch wel een

groter nut dan uit de beperkte enquête van Steunpunt Media blijkt.

Overigens beoogt initiatiefnemer Gelijke Kansen in Vlaanderen hoegenaamd niet om maar wat 'excuustruzen' aan te bieden als informatiebron. Journalisten kunnen in de databank juist geen experts zoeken op basis van hun origine, handicap of sekse, wel via een vrije zoekactie waarin ze een expertise opgeven.

De VVJ, die samen met uitgeverij Kluwer en de Cel Diversiteit van de VRT het project mee beheert, blijft alvast ruggesteun geven aan Expertendatabank.be. De win-win is evident: een nuttig instrument zijn voor journalisten en tegelijk meehelpen aan het doorbreken van stereotypen.

Het moet
niet altijd
Rik Torfs
zijn ...

Zoek eens op
www.expertendatabank.be

Nicolas Maeterlinck, persfotograaf bij Belga, heeft klacht ingediend na slagen en verwondingen die hij moest ondergaan in Cuesmes bij Bergen, midden juni. Daar vond een familiedrama plaats, maar een tiental personen nam het niet dat Nicolas beelden maakte van de omgeving.

Belga waarschuwt voor een gevaarlijke trend. Beeldverantwoordelijke **Philippe François**: "Te vaak beginnen belanghebbenden of zelfs toevallige passanten zich het recht toe te eigenen om te bepalen wat journalisten moeten of niet mogen doen. Als daarbij dan ook nog eens geweld wordt gebruikt, is dat uiteraard vele bruggen te ver."

Het Belang van Limburg moet voorlopig zonder redactieraad verder. De raad besloot zichzelf te ontbinden toen hij vernam dat zijn voorzitter, **Frank Van Roost** (56), tot de groep journalisten behoort aan wie swt (het vroegere brugpensioen) is voorgesteld in het kader van de fusie tot Mediahuis.

De redactieraad noemt het "een zware klap" dat de Mediahuisdirectie ook iemand kwijt wil die zich engageerde voor de redactie. VVJ-afgevaardigden **Luc Standaert** en **Norbert Stas**, beide tevens LBC-délégué, zullen nu naar best vermogen de belangen van de redactie behartigen.

Het totale aantal vertrekken op de redactie van *Het Belang* naar aanleiding van de fusie-operatie Mediahuis valt, alle cynisme in acht genomen, nog mee. Twee journalisten worden met swt gestuurd, één vertrekt vrijwillig en één krijgt een gedwongen ontslag.

Intussen beschikt *Gazet van Antwerpen* over een nieuwe hoofdredactie. **Kris Vanmarsenille**, voormalig nieuwsmanager en chef magazine, wordt de eerste vrouwelijke hoofdredacteur. Ze wordt bijgestaan door oude rot **Rudy Collier**, in een vorig leven nog hoofdredacteur van *De Morgen*.

Een andere ervaren rot, **Eddy Eerdeken**, wordt chef nieuws bij TV Limburg, onder hoofdredactrice Anja Buytaert. Eerdeken werkte sinds 1991 voor *Het Belang van Limburg*, *VTM*, *De Morgen* en *Roularta/Knack*.

Bij de VRT dan weer volgt **Pascal Seynhaeve** Jan Holderbeke op als eindredacteur van *Panorama*. Seynhaeve wordt tevens overkoepelende chef reportage. **Lin Dalcour** wordt, in de plaats

van Seynhaeve, de nieuwe eindredacteur van *Koppen*.

Bij de **VVOJ** - Vlaams-Nederlandse Vereniging van Onderzoeksjournalisten - is begin juni de voltallige raad van bestuur teruggetreden. De bestuursleden deden dat na vragen van de algemene ledenvergadering over de weinig transparante wijze waarop opdrachten voor vormingen en dies meer aan bestuursleden en de directeur zelf werden toebedeeld. En ook aan hen werden vergoed.

Zo ontving de VVOJ in 2011 van het Nederlandse Stimuleringsfonds voor de Pers een subsidie van 53.000 euro voor het creëren van een website voor datajournalistiek, Medialab. De opdracht en bijhorende subsidie gingen naar VVOJ-voorzitter **Henk Van Ess**. Die noemt zich wel "de enige expert die op dat moment de klus kon klaren".

Andere opdrachten werden toevertrouwd aan weer andere bestuursleden, die zich daarvoor persoonlijk lieten betalen maar wel 10 procent extra honorarium aanrekenden, dat dan aan de VVOJ werd doorbetaald. Die vermenging van geldstromen beoordeelde de algemene ledenvergadering op 4 juni als **ongewenst** en hoe dan ook te weinig transparant.

Besloten werd om via bijkomend onderzoek de zaak verder uit te klaren. "Alleen al de suggestie van belangenverstrengeling is voor een organisatie als de VVOJ onwenselijk", aldus een mededeling na afloop van de AV. Intussen worden nieuwe **bestuursverkiezingen** georganiseerd: zie voor meer info www.vvoj.nl.

Bij *Metro* is nieuwsmanager **Annick Joossen** plotsklaps moeten opstappen van de directie. Ze zou zich te weinig meegaand hebben opgesteld. Maar zo ziet de vijftienkoppige redactie (acht Nederlandstaligen en zeven Franstaligen) het niet: daar schrokken ze zich te pletter.

De redactie probeert nu om zich beter te organiseren en zo gelijksoortige machts-grepen in de toekomst te vermijden. Naast een vakbondsafvaardiging wordt mogelijk ook een **redactieraad** opgericht, die als gesprekspartner van de directie kan fungeren.

Bij freelancejournalisten van *Het Nieuwsblad* heerst onderhuids ongenoegen over de wijze waarop de krant haar gemeentelijke sites op het

Nieuwsblad.be beheert. Daarvoor worden mensen aangetrokken, die - voor een bruto-vergoeding van 100 tot 300 euro per maand - vaste gemeentelijke correspondent van *Nieuwsblad.be* worden. Fotootje op de gemeentelijke website inbegrepen.

Onmogelijke en ook oneerlijke concurrentie voor beroepsjournalisten en professionele correspondenten, is de klacht. Bovendien flirten de praktijken met de wettelijkheid.

Dat journalistiek tot alles leidt, wordt opnieuw bewezen: straks wordt mogelijk **Siegfried Bracke** voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. En daarmee officieel ook de eerste burger van het land.

In het andere halfroond van het federale parlement wordt **Jan Becaus** dan wel geen voorzitter, maar toch gewoon senator. Met dank aan de "politieke gedachtewisselingen" die hij als journalist al voerde met N-VA-voorzitter Bart De Wever.

De Wever moet alleszins niet klagen over geringe **aandacht van de media**. In de maand voor de verkiezingen was hij de absolute kampioen qua verschijning in kranten, op radio en op tv. Het analysebedrijf Auxipress berekende dat 1.437 krantenartikelen over hem gingen, bijna dubbel zoveel als er aan Kris Peeters (CD&V) bijvoorbeeld werden gewijd.

Wat de aanwezigheid in het radio- en tv-nieuws betreft ligt de verhouding op 148 keer voor De Wever en 69 keer voor Peeters. Alle andere politieke kopstukken liggen ver achterop.

Wie de NV-A-voorman nog beter wil leren kennen, kan overigens nog altijd terecht in het boek *Bart De Wever. Ik ben (niet) staatsgevaarlijk*, van Roularta-journalist **Karel Cambien**. Daarin verzamelde Cambien "1001 inspirerende oneliners en quotes" van De Wever, zoals hij dat eerder ook al voor Herman De Croo, Mark Eyskens en Louis Tobback deed.

De Amerikaanse jobsite *Career-Cast* vlooidde uit dat **journalisten en houthakkers** momenteel de minst benijdenswaardige jobs uitoefenen. Amerikaanse journalisten verdienen weinig, zoals houthakkers, en kampen daarbovenop ook nog eens met een hoge werkdruk.

Alleen bij de VRT-nieuwsdienst moeten we daar niet te veel mee afkomen. Daar zijn ze alleen maar *happy*.

Voor **BETER NIEUWS**
via **KWALITEITSVOLLE EN**
ONAFHANKELIJKE JOURNALISTIEK

MEMORANDUM

aan de **NIEUWE**
FEDERALE, VLAAMSE & EUROPESE
BELEIDSVERANTWOORDELIJKEN

2014

Vooraf

Goed werkende, vrije en diverse nieuwsmedia leveren essentiële zuurstof voor een democratische samenleving. Ze laten burgers toe zich volledig en betrouwbaar te informeren over de maatschappij, wat de noodzakelijke basis vormt voor waarachtige inspraak.

Nieuwsmedia worden beheerd door uitgeverij en andere mediaverantwoordelijken, maar wezenlijk zijn het redacties die voor de nieuwsstroom instaan. Journalisten verdienen het dan ook om parallel met de mediadirecties te worden betrokken in het debat over de kwaliteit en toekomst van de media.

Als beroepsvereniging van 4.500 Belgische journalisten is de AVBB bij uitstek goed geplaatst om dat debat mee te voeren. Op Vlaams niveau komt die rol toe aan de VVJ, die ruim 2.500 Vlaamse journalisten vertegenwoordigt.

Dit Memorandum omvat twee luiken:

ONZE VISIE Welke grote uitdagingen zijn er in de mediasector en de journalistiek in de komende jaren?

1. Behoud en versterking van de fundamentele wettelijke waarborgen voor persvrijheid
2. Optimalisering van de aanvullende wettelijke waarborgen voor professionele journalistiek
3. Verbetering van de bedrijfseconomische context van de mediahuizen
4. Verbetering van de arbeidssituatie van journalisten
5. Extra aandacht voor nieuwe vormen van journalistiek

Het gaat om een logisch geheel van aanspraken. Behalve de klassieke, fundamentele waarborgen voor een vrije pers, komt ook een degelijk journalistiek statuut – op het vlak van werkfaciliteiten, aansprakelijkheid, arbeidsomstandigheden, onafhankelijkheid en deontologie – de kwaliteit van het nieuws ten goede.

Telkens vermelden we op welk beleidsniveau de uitdaging moet worden aangepakt: federaal (F), Vlaams (V) of Europees (E).

POLITIEKE UITDAGINGEN Welke zijn per beleidsniveau (Federaal, Vlaams, Europees) de diverse uitdagingen die de nieuwe beleidsverantwoordelijken te wachten staan?

VISIE

1. FUNDAMENTELE OVERHEIDS- WAARBORGEN VOOR PERSVRIJ- HEID

België heeft een sterke traditie van persvrijheid, die stevig verankerd is in de wet. Zie onder meer de artikelen 25 Grondwet en 10 EVRM, aangevuld door diverse specifieke wetgeving.

Wil ons land zijn voortrekkersreputatie ter zake behouden, dan moeten deze wettelijke waarborgen onverkort gehandhaafd worden.

Bovendien wordt het tijd om deze waarborgen uit te breiden naar de zogenaamde 'nieuwe media'. Volgens sommige restrictieve interpretaties gelden de persvrijheidregelingen immers enkel voor 'klassieke' media: de gedrukte pers, desgevallend ook de audiovisuele media.

De AVBB steunt dan ook het voornemen van de uitgetreden wetgever om artikel 25 van de Grondwet "uit te breiden naar andere informatiemiddelen"¹.

In hetzelfde kader zijn overigens ook de artikelen 148 en 150 van de Grondwet voor herziening vatbaar verklaard. Artikel 150 bepaalt onder meer dat enkel de hoven van assisen bevoegd zijn voor de berechting van persmisdrijven. Artikel 148 voegt daaraan toe dat het assisenhof bij de berechting van persmisdrijven enkel met unanimiteit van stemmen kan beslissen tot een rechtszaak achter gesloten deuren. Ook voor deze bepalingen steunt de AVBB de intentie van de constituanten "om de betreffende waarborgen uit te breiden naar andere informatiemiddelen".

De AVBB drukt daarbij wel op de noodzaak dat parallel geen inhoudelijke beperkingen worden aangebracht aan de waarborgen die de persvrijheid met zich mee brengt.

Vrijheid van informatiegaring

a. Maximale ontsluiting van officiële informatie en openbaarheid van bestuur

Een goed nieuwsaanbod begint bij zo goed mogelijke bronnen, die snel, efficiënt en betrouwbaar informatie bezorgen aan journalisten. (F) (V) (E)

Voor een belangrijk deel moet en kan deze informatiestroom lopen via erkende beroepsjournalisten – zie hierna onder 2.

Behalve actieve communicaties vanwege de overheden, moet zeker ook werk worden gemaakt van de passieve openbaarheid van bestuur, die journalisten (naast andere burgers) de mogelijkheid geeft om op eigen initiatief maatschappelijk relevante informatie bij de overheid op te vragen.

Deze openbaarheid van bestuur is in artikel 32 Grondwet² opgenomen en wordt operationeel gemaakt in diverse wetgeving op federaal, communautair-regionaal, provinciaal en gemeentelijk niveau.

In de praktijk ervaren journalisten nochtans meer dan eens moeilijkheden om aan bestuursinformatie te geraken, ook al is die wel degelijk maatschappelijk relevant. Overheden of administraties schermen dan met argumenten als privacy, economische belangen of veiligheid om de gevraagde documenten niet te moeten doorspelen. Of ze verschuilen zich achter praktische complicaties of overwerk.

De AVBB / VVJ dringt er sterk op aan dat de openbaarheid van bestuur – in het bijzonder voor journalisten – reëler wordt ingevuld. Dat houdt om te beginnen meer goodwill in vanwege bestuurlijke verantwoordelijken, naast een minder rigide en bureaucratische toepassing van de betrokken wetgeving. (F) (V) (E) (lokale besturen)

b. Maximaal respect van informele communicaties en bronnengeheim

Zeker even belangrijk voor goede journalistiek als officiële bronnen, is de mogelijkheid voor de journalist om informele contacten te hebben met bronnen die verkiezen anoniem te blijven. Sinds 2005 is het journalistieke bronnengeheim in België dan ook wettelijk verankerd. Een wet van 7 april 2005 waarborgt het recht van de journalist op geheimhouding van zijn bronnen tegenover justitie en politie. In 2010 is bij het wettelijk regelen van de opsporingsmethodes van de inlichtingendiensten, ook tegenover hen het journalistieke bronnengeheim verankerd.

Overwogen kan worden om het journalistieke recht op bronnengeheim, naast de openbaarheid van bestuur, in de Grondwet op te nemen. (F)

Maar vooral dringt zich in de praktijk een correctere toepassing op van beide wetten. Nog te vaak worden journalisten door een magistraat of speurder onder druk gezet om bronnen te onthullen, of moeten ze plots vernemen dat hun telefoon- of mailverkeer werd onderschept – en dit zonder dat de wettelijke mogelijkheid daartoe is gerealiseerd³. Uit onthullingen van Edward Snowden over af luisterpraktijken van de Amerikaanse NSA weten we intussen dat veiligheidsdiensten wereldwijd particuliere communicaties screenen, ook die van journalisten.

Een correcte toepassing van de wet begint overigens bij een efficiënte voorlichting van alle justitie-, politie- en veiligheidsfunctionarissen over het bestaan van een journalistiek bronnengeheim. Nog te vaak blijken zij niet eens op de hoogte te zijn van de wettelijke bescherming van journalistieke communicaties. (F)

Daarnaast dringt zich een accurate controle en rapportering op van de inachtneming, door alle betrokken overheidsdiensten, van het journalistieke bronnengeheim. Hoe vaak en in welke gevallen worden bijzondere opsporingsmethodes zoals telefoontap, huiszoeking of onderscheppen van e-mail ingezet tegenover journalisten? (F)

Intussen vormen nieuwe overheidspraktijken en wetgeving extra risico's voor de vertrouwelijkheid van journalistieke contacten. Zo is er de Europese richtlijn over dataretentie, die telecomoperatoren verplicht diverse gegevens over communicaties bij te houden. Daaraan wordt nu een Belgische uitvoeringswet gekoppeld. Zowel de richtlijn als de wet staat op gespannen voet met (onder meer) het journalistieke bronnengeheim. Op beide niveau's moeten bijgevolg toepassingsvoorwaarden worden ingelast om de vertrouwelijkheid van journalistieke communicaties te vrijwaren. (F) (E)

Vrijheid van informatieverspreiding

c. Behoud en uitbreiding van de rechtsmacht van het hof van assisen voor persdelicten

Artikel 150 Grondwet bepaalt dat enkel de hoven van assisen bevoegd zijn voor de berechting van opinedelicten die via de pers worden begaan. Het is belangrijk dat dit voorrecht van rechtsmacht behouden blijft, omdat het de pers beschermt tegen te snelle en

1 Verklaring tot herziening van de Grondwet, goedgekeurd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 24 april 2014, *Belgisch Staatsblad* van 28 april 2014.

2 "Ieder heeft het recht elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van te krijgen, behoudens uitzonderingen die de wet of het decreet bepaalt."

3 Het journalistieke bronnengeheim kan enkel worden doorbroken ter voorkoming van delicten die de fysieke integriteit bedreigen, en wanneer de overheid niet over andere, klassieke onderzoeksmogelijkheden beschikt om aan de informatie te geraken (artikel 4 Wet van 7 april 2005).

overdreven correctionele vervolgingen voor informatie.

Zoals in de Verklaring tot herziening van de Grondwet aangegeven, is het zaak deze bescherming expliciet uit te breiden naar audiovisuele en digitale nieuwsmedia. (F)

d. Geen nieuwe correctionele incriminaties lastens de pers

Bij het invoeren van nieuwe incriminaties in de sfeer van communicatie, informatie en opiniëring, moet erop worden gelet dat dit niet ten koste gaat van de informatie- en opinievrijheid van de pers.

Zo kan het niet de bedoeling zijn dat racisme- of seksismewetgeving elke uitwisseling van opinies ter zake belemmert. (F)

e. Correcte toepassing van het censuurverbod, geen publicatie- of uitzendverboden tegen media

Artikel 25 Grondwet bepaalt met zoveel woorden dat de overheid geen voorafgaande censuur mag toepassen op de pers; sanctiëring achteraf is wel mogelijk wanneer dit in een wet is bepaald.

Toch nemen in de praktijk diverse rechters een loopje met dit beginsel, door in kort geding – en meer dan eens op eenzijdig verzoekschrift bovendien – publicatie- of uitzendverboden uit te spreken tegen nieuwsmedia⁴. Deze praktijken doen denken aan de duisterste bladzijden uit de geschiedenis van democratie en pers.

Geenszins kan gehoor worden gegeven aan wetsvoorstellen die deze gerechtelijke wanpraktijk willen legaliseren.

Veeleer omgekeerd moet in de Grondwet of in het Gerechtelijk Wetboek worden geëxpliciteerd dat kort gedingen nooit kunnen leiden tot een publicatie- of uitzendverbod aan het adres van nieuwsmedia. (F)

De AVBB neemt akte van de intentie van sommigen om via kort geding redacties te kunnen verplichten meteen een wederwoord op te nemen van iemand die in opspraak wordt gebracht. Weliswaar moet dit worden bekeken in het licht van de bestaande wetgeving op het recht van antwoord, die nu al een snelle repliekmogelijkheid mogelijk maakt.

2. AANVULLENDE WETTELIJKE BESCHERMING VAN PROFESSIONELE JOURNALISTIEK

In om het even welke maatschappelijke sector is de kwaliteit van het werk gediend door professionaliteit. Zo ook dient professionele journalistiek de kwaliteit van het nieuws.

Het is in die context essentieel dat behalve (grond)wettelijke waarborgen voor de informatievrijheid in het algemeen, ook specifieke wettelijke bescherming blijft bestaan voor professionele journalistiek. Dat heeft de wetgever al in 1963 goed ingezien, toen hij de wet op de erkenning en de bescherming van de titel van beroepsjournalist goedkeurde.

Journalistiek is, voor de goede orde, een vrije activiteit. Maar voor professionele journalisten, die werken voor brede publieksmedia, is een wettelijke titel uitgewerkt met daaraan verbonden diverse faciliteiten, zoals een officiële perskaart. Die faciliteiten maken het werken voor beroepsjournalisten makkelijker, en komen op die manier de doorstroming van nieuws naar het grote publiek ten goede.

51 jaar na haar inwerkingtreding, is de wet van 30 december 1963 actueler dan ooit. Nu door de technologische revoluties meer en meer burgers op een niet-professionele manier journalistiek bedrijven, is de nood aan selectie voor persconferenties of evenementen toegenomen. De wet van '63 biedt een uitstekend platform voor deze selecties en was haar tijd dus eigenlijk ver vooruit.

Het belet niet dat de wetgeving op de beroepsjournalistiek op enkele punten voor verbetering vatbaar is. (F)

a. Integratie statuten beroepsjournalist en journalist van beroep

Naast de wet van 1963 op het statuut van beroepsjournalist, regelt een KB van 1965⁵ het statuut van journalisten van beroep. Zij werken even professioneel als beroepsjournalisten, maar niet voor algemene, wel voor gespecialiseerde nieuwsmedia, zoals vakpers of verenigingsbladen.

De AVBB ijvert samen met de VJPP-AJPP (beroepsunie van journalisten van beroep) voor een integratie van hun beider beroepsstatuten. Aan de federale overheid daarbij de vraag om op de meest eenvoudige wijze deze wettelijke integratie tot stand te brengen. Overigens zou deze integratie ook een substantiële administratieve vereenvoudiging met zich meebrengen. (F)

b. Actualisering combinatieverbod voor beroepsjournalisten

Een voorwaarde voor erkenning als beroepsjournalist is dat men zijn journalistieke beroepsactiviteit niet combineert met een "commerciële nevenactiviteit"⁶. De bedoeling hiermee was onafhankelijkheid af te dwingen van de beroepsjournalist, in ruil voor de faciliteiten die met zijn erkenning gepaard gaan.

Te strikt toegepast, dwingt deze erkenningsvoorwaarde journalisten evenwel in een te strak keurslijf. Zeker in crisistijden, en nog het meest voor zelfstandige journalisten, verhindert dit combinatieverbod velen om soms levensnoodzakelijke neveninkomsten te verwerven.

De AVBB suggereert aan de wetgever dan ook een actualisering van deze erkenningsvoorwaarde, door ze te beperken tot een cumuleringsverbod met beroepsactiviteiten die de journalistieke onafhankelijkheid daadwerkelijk in het gedrang brengen. Concreet gaat het om activiteiten als woordvoerder of reclamemaker. (F)

c. Meer logistieke ondersteuning voor de Erkenningscommissie

Een door de overheid gecreëerde Erkenningscommissie is belast met de toepassing van de wet van 1963⁷. Die omvat beroepsjournalisten zelf en een gelijk aantal werkgevers van de mediabedrijven. De leden van de Erkenningscommissie worden om de vier jaar door de Koning benoemd.

De werking van de commissie wordt paritair gefinancierd door de journalistenvereniging (AVBB = VVJ + AJP) en de mediabedrijven. Maar de middelen waarover VVJ en AJP beschikken, volstaan niet langer voor de nodige financiering. Er is dringend nood aan een extra werkingssubsidie.

Tegelijk staat vast dat het betreffende erkenningsstelsel nog steeds grote maatschappelijke meerwaarde heeft, en in de loop van de voorbije decennia ook steeds complexer is geworden. Overigens zal ook de integratie met de journalisten van beroep (gespecialiseerde pers) tot een toename van het werkvolume leiden.

De AVBB / VVJ dringt dan ook sterk aan op een substantiële verhoging van de werkingmiddelen voor de Erkenningscommissie. (F) (V)

4 Recentelijk gebeurde dit tegen *P-Magazine*, *VTM-Telefacts*, regiozender TV Oost...

5 Koninklijk Besluit van 12 april 1965 tot instelling van de identificatiedocumenten en –kentekens ten behoeve van de leden van de periodieke pers voor gespecialiseerde informatie.

6 Artikel 1, 5de van de wet van 30 december 1963: "Geen enkele vorm van handel drijven en met name geen op reclame gerichte werkzaamheid uitoefenen."

7 Koninklijk Besluit van 16 oktober 1991 tot vaststelling van de organisatie en de werkwijze van de Erkenningscommissie en van de Commissie van Beroep, alsook van de procedure voor de indiening en het onderzoek van de aanvragen ter verkrijging van de titel van beroepsjournalist. Voor de journalisten van de gespecialiseerde (periodieke) pers is een parallelle Commissie van Advies opgericht (KB van 12 april 1965, hiervoor vermeld).

d. Meer erkenning voor erkende beroepsjournalisten

De wettelijke erkenning van beroepsjournalisten heeft enkel zin voor zover aan dat statuut de gepaste faciliteiten worden gekoppeld die het werk van de journalist effectief ten goede komen, en op die manier ook het nieuwsaanbod voor het publiek.

Kernfaciliteit in dit verband is de officiële perskaart (samen met de officiële autopersplaat die daaraan is gekoppeld)⁸. Deze persdocumenten impliceren voor elke overheidsfunctionaris de wettelijke plicht om de houder ervan maximale doorgang en faciliteiten te verlenen, voor zover althans verenigbaar met openbare orde en verkeer.

Toch krijgen deze officiële persdocumenten te weinig de erkenning die ze verdienen. In de praktijk van elke dag ervaren al te veel beroepsjournalisten dat overheidsdiensten – zoals de politie – alterminst respect en zelfs geen begrip opbrengen voor beroepsjournalisten die hun werk proberen te doen. (F) (V) (E)

Almaar vaker ondervinden beroepsjournalisten ook hinder en zelfs geweldplegingen van particulieren, die niet willen dat verslag wordt uitgebracht van nochtans maatschappelijk relevante nieuwsfeiten. Het is juist dat journalisten steeds opnieuw de afweging moeten maken tussen openbaarmaking en privacy, maar het komt niet aan particulieren toe om hun persoonlijke belangen met bedreiging of geweld af te dwingen van een journalist. In dat geval bestaat de verantwoordelijkheid van de overheid erin om deze wandaden te vervolgen en bestraffen. (F)

Het is van groot belang dat de officiële persdocumenten van beroepsjournalisten worden geherwaardeerd. Ze waarborgen nu eenmaal dat het gaat om een professionele journalist die via een algemeen nieuwsmidium een groot publiek met nieuws bedient, en dit met de waarborg van onafhankelijkheid (cfr. het professionele cumulverbod als erkenningsvoorwaarde). Via hun beroepsunie AVBB (VVJ – AJP) zijn beroepsjournalisten bovendien gebonden aan deontologische codes die door een specifieke toezichtsraad worden afgedwongen (www.rvdj.be, www.deontologiejournalistieke.be). (F) (V) (E)

3. BEDRIJFSECONOMISCHE OMGEVING

De technologische revolutie treft de mediasector voluit – méér dan andere maatschappelijke sectoren. Dat zorgt voor een substantiële mediashuffle, met zowel positieve als negatieve aspecten.

Nooit circuleerde er zoveel informatie als vandaag. Nooit voorheen produceerden zoveel mensen nieuws, nooit voorheen consumeerden ook zoveel mensen (vaak gratis) nieuws.

Maar voor professionele nieuwsmidia die met professionele nieuwsredacties werken, zijn het barre tijden. Door de gigantische concurrentie met overvloedig en gratis beschikbare informatie elders, halen zij almaar minder rendement. Het gevolg zijn besparingen en herstructureringen. Die gaan ten koste van het mediapluralisme en de journalistieke professionaliteit. De Belgische CIM-cijfers voor dagbladen en magazine spreken boekdelen. Parallel hiermee merken we voor het eerst in vijf decennia ook een daling van het aantal erkende beroepsjournalisten – zij het nog niet zo uitgesproken.

Ook op het nieuwe, digitale speelveld vinden professionele nieuwsmidia maar moeilijk hun draai⁹. De productie- en distributiekosten mogen daar nog lager liggen, de concurrentie met andere informa-

tielieveranciers is er bijzonder groot. Dat zet er té weinig mensen toe aan om te betalen voor nieuws online. Bovendien blijven ook advertentie-inkomsten uit¹⁰.

De enige nieuwsmidia die wel nog een zekere rentabiliteit kunnen ontwikkelen online, blijken veeleer gespecialiseerde nieuwssites te zijn, onder meer in de financieel-economische sfeer.

a. Voortzetting van de klassieke distributiesteun ...

Tot nader order blijven de klassieke nieuwsmidia – print en audiovisueel – garant staan voor een nieuwswaarde die zuiver digitale media voorlopig niet kunnen bieden.

Zolang is het essentieel dat deze klassieke media voor hun distributie de overheidssteuning blijven krijgen die ze altijd kregen: voordelige postverdeling via Bpost, gratis treinvervoer via de NMBS. (F)

b. ... maar ook technologische innovatiesteun

Tegelijk is het van wezenlijk belang dat de klassieke mediasector, samen met nieuwe media-initiatieven, voluit kan innoveren en investeren om nieuwe, digitale businessmodellen te ontwikkelen.

Het MIX (Media Innovatie Centrum), dat door de vorige Vlaamse regering in het leven is geroepen, moet worden voortgezet.

Weliswaar moet het meer worden toegespitst op projecten in de nieuwssector¹¹.

Bovendien mag de MIX-steun niet beperkt blijven tot de klassieke mediahuizen, maar moeten ook nieuwe mediaprojecten ervan kunnen genieten. De essentiële voorwaarde voor steun is dat het gaat om een professioneel nieuwsproject, met een goed bezette en onafhankelijke redactie, bestaande uit degelijk vergoede en beroepsethisch gecontroleerde journalisten. De VVJ houdt zich aanbevolen om mee over deze voorwaarden te waken. De VVJ adviseert tevens om Media.21, de nieuwe koepelorganisatie van onafhankelijke digitale nieuwsmidia, nauw bij het MIX te betrekken. (V)

c. Herwaardering van het auteursrecht

De burger is een centraal ijkpunt in het debat over de (toekomst van de) media. Het is inderdaad essentieel dat hij zo laagdrempelig mogelijk aan de informatie kan geraken die zijn democratische participatie bevordert.

Toch mag dit niet ten koste gaan van de producenten en auteurs van deze informatie. Precies daarom beschikken dezen overigens al sinds lang over een wettelijk beschermd auteursrecht. Dit auteursrecht waarborgt dat informatieleveranciers willen blijven investeren in content. Auteursrecht dient de creativiteit.

Maar het auteursrecht staat vandaag – in de nieuwe digitale omgeving nog meer dan vroeger – onder zware druk. Kapers op de kust hergebruiken almaar vaker originele content uit professionele nieuwsmidia, zonder daarvoor de gepaste toelating te hebben of ervoor te hebben betaald¹².

Op de overheid rust de zware verantwoordelijkheid het auteursrecht terug de plaats

8 Koninklijk Besluit van 12 april 1965 tot instelling van identificatiedocumenten en –kentekens ten behoeve van beroepsjournalisten en persbedrijven. Voor de journalisten van beroep (gespecialiseerde pers): zie het andere KB van 12 april 1965, vernoemd in voetnoot 5.

9 Zie voor de recentste stand van zaken het *Digital News Report 2014* van het Reuters Institute for the Study of Journalism, ook online beschikbaar.

10 Daarbij dringt zich overigens de vraag op of een te grote afhankelijkheid van online reclame geen

klikcultuur dreigt te doen ontstaan bij nieuwssites, wat niet direct bevorderlijk is voor kwaliteit.

11 Ook entertainmentprojecten blijken tot nog toe mee te eten uit de ruif van het MIX.

12 Zie het recente rapport van Vlaamse Nieuwsmidia, Les Journaux Francophones Belges en The Ppress hierover: *Naar een duurzaam economisch model voor Belgische kranten- en magazine-uitgevers: inzicht in het belang van licenties*, gepubliceerd op 12 februari 2014.

te geven die het verdient. De strijd tegen virale piraterij, parasitisme en aggregatie moet worden opgevoerd, willen de nieuwsmedia over werkbare zakenmodellen kunnen beschikken. (F) (E)

Deze herwaardering moet overigens zowel de media-exploitanten als de auteurs ten goede komen. Er kan geen sprake van zijn – zoals de uitgevers vragen – om een vermoeden van overdracht van auteursrecht in hun voordeel in de wet op te nemen. Dat zou nefaste gevolgen hebben voor de auteurs zelf, die even goed van hun auteursrechten moeten leven.

Tevens vragen we dat ook de morele auteursrechten van journalisten strikter worden nageleefd. Uitgevers publiceren almaar meer journalistiek werk (tekst en foto) zonder de correcte naamsvermelding waar een auteur recht op heeft.

Tot slot moeten ook de reprografierechten beter worden gevrijwaard. Zo eisen we samen met de JAM (onze beheersmaatschappij voor journalistieke auteursrechten) de dringende omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn die al in 2001 de reprografierechten uitbreidde tot printers en prints.

d. (Para-)fiscale stimuli (1): journalistenvergoedingen, auteursrechten en fiscaliteit

In 2008 is voor auteursrechten een specifiek fiscaal regime ingevoerd, dat neerkomt op een belastingtarief van 15%, na aftrek van forfaitaire beroepskosten bovendien.

Het is duidelijk dat dit regime ook toepasselijk is op journalistiek, in zoverre daarmee auteursrechten worden overgedragen die dan ook als zodanig worden vergoed. Voor journalisten opent dit dan ook interessante perspectieven.

Ook de mediabedrijven, als werk- en opdrachtgevers van journalisten, zien brood in de fiscale regeling. Aangezien auteursrechten geen loon in de klassieke zin zijn, maar wel roerende inkomsten, zouden er geen sociale zekerheidsbijdragen moeten worden op betaald. Sommige uitgevers maken bovendien van het fiscale voordeel voor de journalisten gebruik (misbruik) om hun vergoeding nominaal te verlagen.

Op zich vormt het fiscale regime voor auteursrechten een interessante hefboom om de netto-vergoedingen in de journalistiek te verhogen en de loonlast voor de mediabedrijven te verlichten. Dit kan in deze lastige tijden als een vorm van mediasteun worden gezien. De AVBB /VVJ pleit dan ook voor een behoud van de regeling.

Essentieel daarbij is wel dat eindelijk klaarheid wordt geschapen over een concrete invulling van de regeling voor de journalistiek. Meer en meer lijkt de fiscus te evolueren naar een mogelijke gedeeltelijke omzetting van journalistenvergoedingen in auteursrechten, voor zover dit maximaal 25 % van de oorspronkelijke brutovergoeding betreft¹⁴.

Het is absoluut noodzakelijk dat Financiën – maar ook de Sociale Zekerheid – hierover absolute rechtszekerheid verschaffen. (F)

Daarbij blijft het essentieel dat elke (gedeeltelijke) omzetting van journalistenvergoedingen in auteursrechten niet ten koste gaat van de journalisten zelf. Dat betekent:

- garanties dat het fiscale voordeel voor de journalist door de uitgever niet wordt misbruikt om de vergoeding te verlagen;
- voor zover er verlies is van sociaal statuut (werkloosheid, pensioen): de gepaste compensaties vanwege het mediabedrijf.

Afspraken hierover moeten vooraf tussen de VVJ en alle betrokken

Vlaamse mediabedrijven in bindende cao's worden vastgelegd. Bij voorkeur gebeurt dit sectoraal.

Als basis hiervoor dienen:

- het protocol tussen VVJ en VDP (Vlaamse dagbladuitgevers) van 31 maart 2010 voor zelfstandige journalisten (dat nog een verhouding 70% prestatievergoeding en 30% auteursrechten bepaalde);
- het protocol tussen AJP en JFB (Franstalige dagbladuitgevers) van 18 juli 2011.

e. Fiscale stimuli (2): btw

De btw-vrijstelling voor gedrukte nieuwsmedia, die ook zelfstandige journalisten ten goede komt, moet onverkort blijven gelden.

Bovendien moet deze worden uitgebreid naar audiovisuele en online mediaplatformen. (F)

Voorwaarde voor de vrijstelling is weliswaar dat het gaat om een professioneel nieuwsproject, met een goed bezette en onafhankelijke redactie, bestaande uit degelijk vergoede en beroepsethisch gecontroleerde journalisten. De VVJ houdt zich aanbevolen om mee over deze voorwaarden te waken.

f. Rechtstreekse overheidssteun voor nieuwskwaliteit (1): de MediAcademies

De VVJ steunt de Vlaamse beleidsmaatregel om via twee Mediacademies – een van de uitgevers van de gedrukte pers en een voor de audiovisuele media – de bijscholing en navorming in de mediabedrijven te ondersteunen.

De VVJ stelt wel vast dat een belangrijk deel van de opleidingen journalistiek betreffen. Ze vraagt dan ook om zelf een deel ervan voor haar rekening te kunnen nemen. Zo kan de VVJ zelf relevante, laagdrempelige en sectoroverschrijdende opleidingen aanbieden aan alle Vlaamse journalisten. (V)

g. Rechtstreekse overheidssteun voor nieuwskwaliteit (2): het Fonds Pascal Decroos

De VVJ dringt aan op het behoud van de overheidssubsidie voor het Fonds Pascal Decroos. Het gaat om een initiatief dat voor talloze journalisten onderzoeksjournalistiek mogelijk maakt, waar de mediabedrijven het laten afweten dit te financieren. (V)

h. Rechtstreekse overheidssteun voor nieuwskwaliteit (3): de Raad voor de Journalistiek

De VVJ vraagt het behoud van de overheidssubsidie (€ 95.000) waarmee, paritair met de mediabedrijven, de Raad voor de Journalistiek wordt gefinancierd. Deze Raad vormt het sluitstuk van de beroepsethische zelfregulering in de Vlaamse journalistiek. (V)

i. Rechtstreekse overheidssteun voor nieuwskwaliteit (4): het Steunpunt Media

De VVJ is vragende partij voor sterk wetenschappelijk onderzoek naar het nieuwsgebeuren en de journalistiek in Vlaanderen / België. Het Steunpunt Media verdient dan ook alle steun. De VVJ vraagt daarbij wel dat de onderzoeken relevant zijn voor alle actoren (journalisten, mediabedrijven, overheid). Tevens moeten onderzoeken voldoende voeling hebben met de praktijk. (V)

j. De VRT – overheidsfinanciering – verhouding met de private nieuwsmedia

De VVJ pleit voor een sterke openbare omroep, die onverkort blijft investeren in kwaliteitsnieuws voor een zo groot mogelijk publiek.

De VRT heeft ook haar plaats op het digitale niveau, maar mag daarbij de inspanningen van private media niet hypothekeken. In

¹³ Wet van 16 juli 2008

¹⁴ Dat blijkt uit diverse individuele taxaties aan Nederlandstalige kant. Bovendien is er aan Franstalige zijde een recente beslissing van de Dienst Voorafgaande Beslissingen van de FOD Financiën, die haar fiat geeft aan een protocol tussen de journalistenvereniging AJP en de dagbladuitgeverskoepel JFB. Ook daarin wordt gezegd dat het deel van het journalistenloon dat als auteursrecht wordt gekwalificeerd maximaal 25 % kan bedragen.

dat licht wordt best constructief nagegaan waar openbare omroep en private nieuwsmedia kunnen samenwerken en mekaar versterken. (V)

4. WERKSITUATIE EN ARBEIDS-RECHTELIJK KADER BINNEN DE MEDIABEDRIJVEN

Binnen de mediabedrijven staat de werksituatie van journalisten onder druk. De behalve conjuncturele nu ook structurele mediacrisis is daaraan niet vreemd.

De VVJ doet daarbij enkele verontrustende vaststellingen.

- De klassieke arbeidsovereenkomst wordt almaar meer aan de kant geschoven of uitgehold.
- Hier en daar woekert nog altijd schijnzelfstandigheid.
- Meer dan eens maken mediabedrijven misbruik van het interimstatuut om jongeren goedkoper en flexibeler te kunnen behandelen.
- Diverse mediabedrijven dwingen journalisten tot een volledige vergoeding in auteursrechten, wetende dat dit niet kan, maar om zo hun eigen personeelsuitgaven te drukken (cfr. supra, 3 d).
- Er is een opmerkelijke tendens naar meer bonusvergoedingen voor journalisten, in de plaats van het klassieke loon.
- De werkdruk voor journalisten is ongezien hoog, zeker nu het werk almaar multimedialer en sneller wordt. Het personeelsverloop in de sector blijft daardoor hoog, en er is ook een verontrustend hoog aantal journalisten dat mettertijd uitvalt wegens burnout.
- Voor zelfstandige journalisten is er nog altijd geen basisregeling over vergoedingen en andere werkvoorwaarden.
- In diverse mediabedrijven is er nog altijd geen georganiseerde inspraak van de redactie, ook al vormt zij in wezen de kern waarrond alles draait.

De VVJ pleit voor een terugkeer naar de klassieke arbeidsovereenkomst, met behoorlijke loon- en werkvoorwaarden. Voor freelancejournalisten moet een kaderovereenkomst worden uitgewerkt met minimumvoorwaarden. Dat is niet enkel in het persoonlijke belang van de journalisten zelf. Het verhindert ook dat journalisten te snel uitvallen, het geeft hen meer zekerheid, onafhankelijkheid en kritische zin, en het vermindert de prestatiedwang. Kortom, goede werkvoorwaarden verhogen de kwaliteit van het journalistieke werk.

a. Een voorwaardelijk mediasteunbeleid

De VVJ beseft dat dit in de eerste plaats een zaak is van algemeen arbeidsbeleid. Het is tevens bij uitstek een opdracht voor sociaal overleg, op sectorniveau en binnen de bedrijven.

Toch kan de overheid wat de media betreft ook specifieke impulsen geven, door steunmaatregelen aan de mediabedrijven (zie de lijst onder 3) afhankelijk te maken van sociaal overleg en zijn resultaten. (F) (V)

Model hiervoor is de koppeling die nu al wordt gemaakt tussen welbepaalde mediasteun en de aanvaarding van de Code van de Raad voor de Journalistiek of het hebben van een redactiestatuut. Overigens wordt in de Franse Gemeenschap de mediasteun inmiddels gekoppeld aan voorwaarden op het arbeidsrechtelijke vlak. De VVJ houdt zich aanbevolen om mee over de toepassing en de controle van zo'n voorwaardelijk mediasteunbeleid te waken.

b. Rechtstreekse overheidsmaatregelen

Los daarvan kan de overheid wel degelijk ook via rechtstreeks beleid ingrijpen in de werksituatie van journalisten. De VVJ / AVBB vraagt met aandrang dat de bevoegde politieke verantwoordelijken volgende specifieke wetgevende pistes in overweging nemen die er kunnen toe leiden dat de werksituatie van journalisten verbetert:

- Creëren van een duidelijk wettelijk kader over journalistiek en auteursrechten, met het oog op een rechtszeker en rechtvaardig fiscaal voordeelregime – zie supra, 3 d). (F)
- Uitbreiding van het kunstenaarsstatuut naar freelancejournalisten. (F)
- Veralgemening van de verplichting voor mediabedrijven om via een redactiestatuut de verhoudingen tussen bedrijfsdirectie en (hoofd)redactie te stroomlijnen. Daarmee kan tot op zekere hoogte de onafhankelijkheid van de redactie worden gevrijwaard – zeker nu nieuwe digitale imperatieven de prestatiedruk nog verhogen. (V)

5. EXTRA AANDACHT VOOR NIEUWE JOURNALISTEN

Door de nieuwe technologische mogelijkheden wagen almaar meer mensen hun kans in de journalistiek. De mediabedrijven van hun kant schakelen almaar meer losse medewerkers in om nieuws aan te leveren.

Ook deze nieuwe journalisten kampen op het terrein met vragen over perskaarten, faciliteiten, vergoedingen, hun sociaal en fiscaal statuut, auteursrechten, aansprakelijkheid of deontologie.

Vaak komen deze personen nog niet direct in aanmerking voor de statuten van beroepsjournalist of journalist van beroep, die de wet van 1963 en het bijhorende KB van 1965 immers voorbehouden aan professionelen (zie supra, onder 2).

Journalisten die in bijberoep voor algemene nieuwsmedia werken, kunnen bij de VVJ wel aansluiten als gewoon lid. Dat houdt voor de duidelijkheid geen officiële erkenning in; die behoudt de wet van 1963 nu eenmaal voor aan journalisten in hoofdberoep. Maar journalisten in bijberoep kunnen via een lidmaatschap van de VVJ wel alle informatie, advies en bijstand krijgen die we als beroepsunie aanbieden.

Toch blijft ook daarnaast een pak mensen op zoek naar eerste-lijnsinformatie over journalistiek. Ze willen weten aan welke basisvereisten ze moeten voldoen. Hoe zit dat met de beperkingen op de persvrijheid? Welke deontologische regels moeten ze in acht nemen? Welke vergoedingen worden er betaald? Is een ondernemingsnummer verplicht? Waar zijn er vacatures? Wat met auteursrechten? Hoeveel mag je verdienen als werkloze of gepensioneerde? Gelden er voor een nieuwssite specifieke regels? Wat met overnamerecht of portretrecht?...

De VVJ biedt aan om met de gepaste overheidssteun een journalistenloket te creëren, waar jong en oud met beginnersvragen over journalistiek terecht kunnen. (V)

Voor een deel kwijt de VVJ zich nu al van deze taak, maar eigenlijk gaat dit haar opdracht en ook haar financiële mogelijkheden te boven. Nu de betrokken groep enkel maar groter wordt, en gelet op de maatschappelijke meerwaarde van het project, lijkt overheidsfinanciering op de plaats.

POLITIEKE TO DO-LIJST

A. Uitdagingen op FEDERAAL-BELGISCH beleidsniveau

- ✓ Efficiënt, snel en betrouwbaar communiceren (1 a)
- ✓ Maximale passieve openbaarheid van bestuur (1 a)
- ✓ Verankering van het journalistieke bronnengeheim in de Grondwet, correctere toepassing van het journalistieke bronnengeheim, betere controle op de toepassing ervan (1 b)
- ✓ Dataretentiewet aanpassen aan het journalistieke bronnengeheim (1 b)
- ✓ Behoud en uitbreiding van de rechtsmacht van het hof van assisen voor persdelicten (1 c)
- ✓ Voorzichtig met nieuwe correctionele incriminaties ten aanzien van de pers (1d)
- ✓ Consequente toepassing van het censuurverbod ten aanzien van de media (1 e)
- ✓ Aanpassingen aan het wettelijke statuut van beroepsjournalisten (2 a – b)
- ✓ Betere logistieke ondersteuning van de Erkenningscommissie (2 c)
- ✓ Meer erkenning voor erkende beroepsjournalisten (2 d)
- ✓ Voortzetting van de klassieke distributiesteun (3 a)
- ✓ Herwaardering van het auteursrecht (3 c)
- ✓ Duidelijkheid scheppen over het fiscale statuut van journalistieke auteursrechten (3 d)
- ✓ Behoud van de btw-vrijstelling voor journalistiek en uitbreiding naar digitale nieuwsplatformen (3 e)
- ✓ Een steunbeleid dat is gekoppeld aan waarborgen voor de werksituatie van journalisten (4 a)
- ✓ Uitbreiding van het kunstenaarsstatuut naar freelancejournalisten (4 b)

B. Uitdagingen op VLAAMS beleidsniveau

- ✓ Efficiënt, snel en betrouwbaar communiceren (1 a)
- ✓ Maximale passieve openbaarheid van bestuur (1 a)
- ✓ Meer erkenning voor erkende beroepsjournalisten (2 d)
- ✓ Intensifiëring van de innovatiesteun aan nieuwsmedia (3 b)
- ✓ Gedeeltelijke heroriëntering budgetten Mediacademies naar VVJ (3 f)
- ✓ Behoud fondsen Fonds Pascal Decroos (3 g)
- ✓ Behoud subsidie Raad voor de Journalistiek (3 h)
- ✓ Een praktijkgericht Steunpunt Media (3 i)
- ✓ Een sterke VRT die coëxisteert met private digitale nieuwsprojecten (3 j)
- ✓ Een steunbeleid dat is gekoppeld aan waarborgen voor de werksituatie van journalisten (4 a)
- ✓ Veralgemening van de verplichting van een redactiestatuut en redactieraad (4 b)
- ✓ VVJ-Journalistenloket (5)

C. Uitdagingen op EUROPEES beleidsniveau

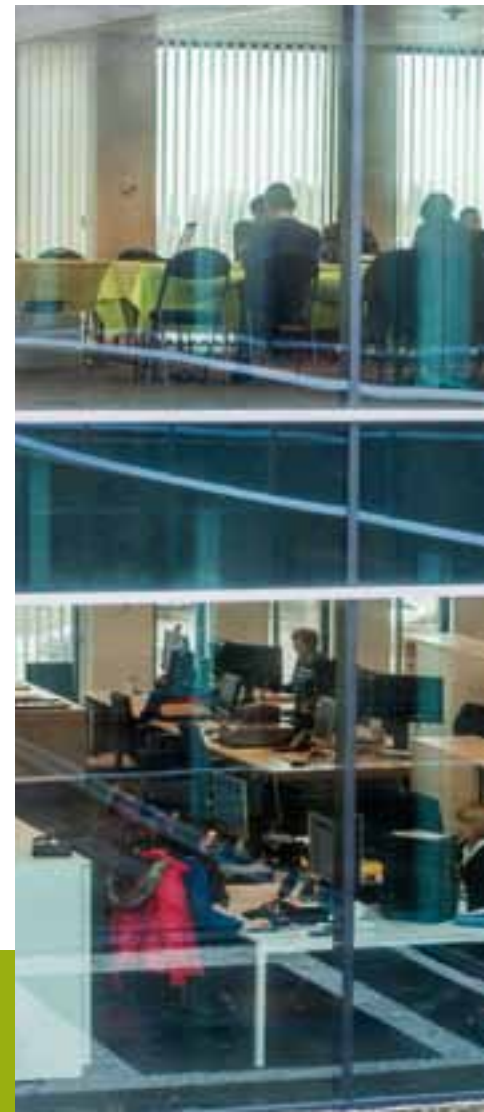
- ✓ Efficiënt, snel en betrouwbaar communiceren (1 a)
- ✓ Maximale passieve openbaarheid van bestuur (1 a)
- ✓ Dataretentierichtlijn aanpassen aan het journalistieke bronnengeheim (1 b)
- ✓ Meer erkenning voor erkende beroepsjournalisten (2 d)
- ✓ Herwaardering van het auteursrecht (3 c)

Contact:

Marc Van de Looverbosch, voorzitter VVJ
Pol Deltour, nationaal secretaris VVJ

Zennestraat 21
1000 Brussel
Tel. 02/777.08.40

info@journalist.be
www.journalist.be

VS-kenner Bert DE VROEY ruilde radio voor VRT-Journaal (maar houdt vast aan discretie)

Jan Backx

Het moet omstreeks het revoltejaar '68 zijn geweest. In Borgerhout keek het zontje van een groothandelaar in hoeden van achter het gordijn naar de mannen van de vuilniskar die voorbijkwamen. Hoe ze virtuoos zware metalen bakken in de voorttuffende kar mikten. Tja, dat nobele ambacht in open lucht leek Bertje wel wat om later zelf te beoefenen... Maar Bert De Vroey werd journalist bij de openbare omroep. En zijn verbazing over de grote wereld kristalliseerde zich nu onder meer in een dikke turf over *'De kleuren van Amerika'*.

51 is hij nu. Een sportieve kerel, die graag fietst en rondjes loopt in het Antwerpse Rivierenhof. Tussen zijn huis en dat park slingert de Boudewijnautostrade, die – als een nimmer slapend giftig serpent – aansluit op de beruchte Antwerpse Ring. Zo zit Bert met vrouw en drie kinderen op de eerste rij wat fijn stof betreft. Als Verenigde Staten-specialist én Antwerpenaar pende hij recentelijk een opgemerkt stuk in *De Standaard: 'Detroit aan de Schelde?'*. Dat ging over de in het verdomhoekje gedrukte grootstedeling.

Maar terug naar de chronologie. Bert: "Mijn vuilniskarmandroom was al opgeborgen toen ik in het vierde leerjaar een opstelletje schreef over *Ik word later journalist*. Thuis was er absoluut geen druk om iets welbepaalds te gaan studeren. Maar ik kon me nogal uitleven bij de scouts en in het parochiaal leven. Zo koos ik aan de unief uiteindelijk voor godsdienstwetenschappen. Binnen de christelijke zuil – jawel, de maatschappij was toen nog danig verzuild – leek zo'n diploma wel perspectief te bieden op een job. Ik begon ook nog aan een postgraduaat antropologie, maar dat maakte ik niet af. Geen soldateske toestanden voor mij, ik koos voor burgerdienst en kwam bij Broederlijk Delen terecht. Daarna kon ik een tijdje aan de slag in het Marokkaanse jeugdhuis De Cluys, in Borgerhout. En een poosje later werd ik persverantwoordelijke bij de Damiaanactie. Het was de bloeiperiode van de nepstatuten. Maar zo leerde ik allerlei werelden en veel mensen kennen, en daar deed ik mijn profijt mee. Nu zouden ze dat 'netwerken' noemen."

De openbare omroep heette nog BRT, toen Bert er zijn kans waagde als losse medewerker. "Ik mocht meewerken aan onder meer *Het Goede Doel* en later *Radio Trottoir*. De oversteek van Suzy Hendriks van BRT Radio 1 naar het splinternieuwe VTM, eind 1988, zette me aan de Reyerslaan op de sporen. Vanaf de eerste weken mocht ik reportages en interviews maken, altijd over – en soms ook in – het verre buitenland, wat ze toen nog steevast 'de derde wereld' noemden. Begin 1995 stapte ik over naar de nieuwdienst, compleet met het vormsel van het beruchte journalistenexamen. Ik behoor tot de laatste groep van vastbenoemden... Eerst generalist, dan vooral buitenland en in 2000 de eerste keer naar de Verenigde Staten. Ik heb er nooit gewoond als corres-

pondent, maar ben er ondertussen wel 45 keer geweest. Als je dat allemaal optelt, heb ik ruim een jaar van mijn leven in de VS doorgebracht."

Vanwaar die fascinatie voor de States? "Pas op, ik dwéépte niet met dat land. Maar ik besefte wel donders goed dat de VS de belangrijkste wereldspeler was en nog steeds is. Ook nu sta ik nog heel kritisch tegenover heel wat aspecten van de Amerikaanse maatschappij. Maar ik heb er ook enkele grote troeven van ontdekt. Zo staan Amerikanen veel relaxter tegenover verschillen inzake godsdienst en cultuur. In de VS hebben ze liefst 500 jaar ervaring met diversiteit! Wij, die het fenomeen nog maar een handvol decennia kennen, gaan er onbehulpener mee

om. Iedereen kon en kan VS-burger worden. Akkoord gaan met het Amerikaanse samenlevingsmodel is het criterium, niet je naam, tradities, stamboom of godsdienst."

Maar nu is zijn journalistieke VS-avontuur afgerond. "Eigenlijk wel. De herbenoeming van Obama was een goede aanloop. Met mijn boek *'De kleuren van Amerika, spiegel voor Europa'* heb ik een strik gelegd rond mijn indrukken en ervaringen in de VS. Nu is het tijd voor iets anders. Ik heb intussen de radioberichtgeving ook geruild voor het VRT-Journaal. Werken met beelden, een nieuwe dimensie, nieuw speelgoed. Maar de ambitie om nu zelf dikwijls op de buis te komen heb ik niet. De anonimiteit van de achtergrondcommentator is best wel voordelig. Zie ons hier nu ongestoord zitten babbelen, Jan. Geen kat in dit café die ons herkent."

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer Jacques Mahieu tegen de VRT

Met een brief van 19 juni 2012 dient de heer Jacques Mahieu, toenmalig voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, klacht in tegen de VRT. Aanleiding is een reportage in *Het Journaal* van 10 januari 2012 over het bezoek van een groep Antwerpse magistraten aan de Indiase Jaïntempel in Antwerpen. Algemeen hoofdredacteur Luc Rademakers antwoordt hierop met een brief van 24 augustus 2012, waarop de heer Jacques Mahieu repliceert met een brief van 6 november 2012.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 7 mei 2014. De heer Jacques Mahieu was hierop aanwezig. Namens de VRT verschenen algemeen hoofdredacteur Luc Rademakers, journalist Dirk Leestmans en bedrijfsjurist Hilde Minjauw.

DE FEITEN

De VRT zendt in *Het Journaal* van 10 januari 2012 een reportage uit over een bezoek van een groep Antwerpse magistraten aan de Indiase Jaïntempel in Antwerpen op 11 december 2011. Ook enkele niet-magistraten namen deel aan het bezoek. De reportage is gemaakt met verborgen camera en brengt verschillende magistraten herkenbaar in beeld. De reportage meldt ook dat het bezoek gepaard ging met een etentje dat volgens de eerste uitnodiging aangeboden werd door het *Antwerp World Diamond Center*, terwijl er verschillende gerechtelijke onderzoeken liepen tegen de diamantsector.

De woordvoerder van de rechtbank van eerste aanleg, mevrouw Eva Leliard, zegt in dezelfde reportage dat het bezoek aan de Jaïntempel een louter culturele activiteit was en niets te maken had met de diamantsector.

In een duidend commentaar bij de betrokken reportage zegt journalist Caroline Vandenberghe dat het woord corruptie op dit moment niet aan de orde is, maar dat je wel kan spreken van een mogelijke normvervaging. Ze verwijst ook naar een item uit *Het Journaal* van daags voordien over een huiszoeeking bij het openbaar ministerie in Antwerpen, dat handelde over een geschil tussen een substituut en de procureur-generaal naar aanleiding van de aanpak van een fraudeonderzoek naar diamantairs. De journaliste zegt dat er geen verband is

tussen beide items, behalve dat ze allebei met de diamantsector te maken hebben.

Op 13 januari 2012 interviewt de VRT de heer Mahieu in *Het Journaal* naar aanleiding van de nieuwjaarsreceptie van de rechtbank van eerste aanleg. In dat interview herhaalt de heer Mahieu dat het bezoek aan de Jaïntempel en de bijhorende lunch een louter culturele activiteit waren en dat er geen enkele magistraat deelnam die zaken onderzocht in verband met de diamantsector.

In een mail van 16 januari 2012 vraagt de heer Mahieu aan de VRT om de magistraten die tijdens de reportage in beeld kwamen, bij eventuele heruitzending, onherkenbaar te maken. Hoofdredacteur Carl Voet zegt dit toe in een mail van 17 januari 2012.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager zegt dat de reportage van de VRT zijn imago en het imago van de magistratuur in het algemeen schaadt. Door te werken met verborgen camera wekt de VRT de indruk dat de magistraten met hun bezoek criminele daden stelden en contact hadden met criminele diamantairs, terwijl het om een louter cultureel bezoek ging op uitnodiging van de Indiase consul-generaal. Klager weigerde naar eigen zeggen overigens dat het etentje betaald zou worden door de diamantsector, wat volgens hem ook niet is gebeurd. Dat alles heeft de VRT niet vermeld,

terwijl het commentaar bij de reportage wel spreekt over normvervaging bij de betrokken magistraten.

Klager heeft ook vragen bij de maatschappelijke relevantie van de reportage, aangezien de Antwerpse magistraten geregeld culturele uitstappen maakten. Het bezoek aan de Jaïntempel maakte deel uit van die reeks en was dus niet abnormaal. Bovendien werd de reportage pas een maand na de feiten uitgezonden naar aanleiding van een huiszoeeking bij het parket. Met de verwijzing naar die huiszoeeking creëerde de VRT rond het tempelbezoek een schijn van maatschappelijke relevantie, die er niet was.

De VRT heeft volgens klager de voorwaarden van de journalistieke beroepsethiek voor het werken met verborgen camera niet gerespecteerd. Het item was niet maatschappelijk relevant, de informatie kon ook via de gewone weg

Het bezoek van enkele Antwerpse magistraten aan de Indiase Jaïntempel in Antwerpen was wel degelijk maatschappelijk relevant, zeker in het licht van de diamantfraude. (foto PhotoNews)

verkregen worden aangezien het bezoek vermeld werd in het jaarverslag van de rechtbank, en de betrokkenen die in beeld kwamen werden niet onherkenbaar gemaakt.

Klager verwijt de VRT ten slotte vooringenomenheid tegenover hemzelf en verwijst daarvoor naar latere berichtgeving over andere feiten, onder meer over een audit van de Hoge Raad voor de Justitie over zijn functioneren als voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

De VRT betwist de ontvankelijkheid van de klacht, omdat ze laattijdig werd ingediend.

Over de grond van de zaak zegt de VRT dat het werken met verborgen camera grondig overwogen is. Dat gebeurde in overleg met de eind- en hoofdredactie en met de deontologische adviesraad.

Het tempelbezoek was maatschappelijk relevant. Het werd mee georganiseerd door de rechtbank van eerste aanleg en gebeurde in een professionele context, en was dus geen privé aangelegenheid. Het was evenmin een louter culturele aangelegenheid. De eerste uitnodiging ging uit van het *Antwerp World Diamond Center* en er werden wederzijds geschenken gegeven en een etentje aangeboden. Dat is niet de gewoonte bij gewone culturele uitstappen.

Openlijke opname was niet mogelijk. Het bezoek zou immers anders verlopen zijn als de VRT toestemming voor opname gevraagd had. Om die redenen was het werken met verborgen camera verantwoord.

De personen die in beeld kwamen zijn niet onherkenbaar gemaakt omdat het bezoek verliep in een professionele context. Hen wel onherkenbaar maken zou bovendien een sfeer van verdachtmaking gecreëerd hebben. Daarom was het aangewezen om de beelden niet te scramblen. Op vraag van de heer Mahieu heeft de VRT dat later bij heruitzending van de beelden wel gedaan.

De VRT noemt de berichtgeving verder zakelijk. De reportage suggereerde geen criminele feiten maar was genuanceerd en bood voldoende duiding. Dat het item – dat oorspronkelijk bedoeld was voor een *Panorama*-uitzending – niet onmiddellijk op 11 december 2011 maar een maand na de feiten, op 12 januari 2012, werd uitgezonden, heeft te maken met de context. Er is een opportuniteitsafweging gemaakt rekening houdend met het *Journal*-item van daags voordien over de huiszoeking bij het parket. Bovendien gaf die maand ons de tijd en de kans om de waarde van de informatie goed te af te wegen, zegt de VRT.

De reportage gaf ook wederhoor, de dag zelf aan de perswoordvoerder van de rechtbank, mevrouw Leliard, en enkele dagen nadien aan voorzitter Jacques Mahieu.

De VRT zegt ten slotte dat de reportage louter journalistiek geïnspireerd was en dat er van enige vooringenomenheid absoluut geen sprake is.

BESLISSING

Over de ontvankelijkheid van de klacht

De beelden over het bezoek van de magistraten aan de Jaïntempel werden na 10 januari 2012 nog herhaaldelijk getoond door de VRT, mee door het maatschappelijk debat waartoe ze aanleiding gaven. Er zijn volgens de Raad daarom voldoende redenen om de klacht ontvankelijk te verklaren.

Over de grond van de klacht

1. Over het werken met een verborgen camera

In kader van een *Panorama*-reportage over de diamantsector kon de VRT er terecht vanuit gaan dat het bezoek van de magistraten aan de Jaïntempel een relevant gegeven was, te meer omdat de VRT over informatie beschikte dat ook verschillende Antwerpse magistraten kritiek hadden op het bezoek.

Gelet op de gevoelige aard van het onderwerp, met name het feit dat er in dezelfde periode een groot onderzoek gevoerd werd naar fraude in de diamantsector, kon de VRT er vanuit gaan dat het bezoek anders zou verlopen zijn bij openlijke opname of indien er vooraf toestemming voor opname zou zijn gevraagd, en dat een vraag om toestemming bijgevolg weinig zin had.

Het bezoek van de magistraten aan de tempel werd mee georganiseerd door de rechtbank van eerste aanleg en gebeurde in een professionele context. Tegelijk had het scramblen van de beelden de indruk kunnen wekken dat de betrokkenen verdacht waren. Om die redenen was een uitzondering op het beginsel dat bij verborgen opnames betrokkenen niet identificeerbaar mogen zijn, volgens de Raad in dit geval verantwoord. Bovendien heeft de VRT op vraag van klager bij heruitzendingen de betrokkenen onherkenbaar gemaakt. De VRT nam de beslissing om te werken met verborgen camera in overleg met de hoofdredactie en de deontologische adviesraad.

De Raad is daarom van oordeel dat aan de voorwaarden voor verborgen opnames, zoals omschreven in de richtlijn bij artikel 17 van de Code, voldaan is.

2. Over de bewering van ‘normvervaging’

De reportage over het tempelbezoek werd pas een maand na de feiten uitgezonden, niet in een *Panorama*-uitzending, waarvoor ze oorspronkelijk bedoeld was, maar als een nieuwsitem, en werd uitdrukkelijk gekoppeld aan nieuwe berichtgeving over een huiszoeking bij het parket. In de commentaar bij het item over het tempelbezoek wordt weliswaar ontkend dat het tempelbezoek en de huiszoeking iets met elkaar te maken hebben. Maar door beide met elkaar in verband te brengen en daarbij de term ‘mogelijke normvervaging’ te gebruiken, wordt het tempelbezoek in een specifieke negatieve context geplaatst. Dit kan echter niet als een beroepsethische fout worden beschouwd.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is ontvankelijk.

De klacht is ongegrond.

Brussel, 19 juni 2014

Aanwezig: Eric Brewaeyts, Luc Standaert, Hubert Van Humbeeck, Louis Weenen, Frederik De Swaef, Stefaan Michielsens, Luc De Potter, Michel De Vinck, Tim Pauwels, Geert Steurbaut, Jo Buggenhout, Dominique Raskin, Karen Van Brabant, Greta Bourgeois, Jan Ceuleers, Astrid Rubbens, Leen Uyterhoeven, Paul Geerts, Pieter Knapen, Flip Voets.

Dubbelgesprek met Flip VOETS en Pieter KNAPEN, uittredend en inkomend secretaris-generaal van de Raad voor de Journalistiek

ZELFREGULERING MET SCHANDPAALFUNCTIE

Monica Moritz

Flip Voets (64) stond mee aan de wieg van de Raad voor de Journalistiek en was er 12 jaar secretaris-generaal en ombudsman. Op 1 juli geeft hij de fakkel door aan Pieter Knapen (55), een oud-collega van hem op de radionieuwsdienst van de VRT. Een goed moment voor een gesprek met beide hoeders van de journalistieke deontologie.

De Journalist: U was allebei radiojournalist bij de VRT, is dat toeval?

Flip Voets: "Toen ik in het journalistenexamen was geslaagd, had ik geen keuze. De VRT had toen gewoon behoefte aan radiojournalisten. Van mijn lichter is een eerste groep naar televisie gegaan – daar waren Martine Tanghe en Geert van Istendael bij – en de tweede groep zat een paar maanden later bij de radio. In die voorhistorische tijden was radio het eenvoudigste en dus ook het snelste medium. Televisienieuws maken was op dat moment nog ingewikkeld en tijdrovend. Wij bij de radio daarentegen zaten bovenop het nieuws en konden ook veel vlugger achtergrondinformatie brengen."

Pieter Knapen: "Ik kon evenmin kiezen: ik mocht bij de VRT beginnen als radiojournalist en ik had ook geen ambitie voor televisie. Bij de start van VTM waren een aantal radiojournalisten naar *Het Nieuws* overgestapt, en de VRT had nieuwe journalisten nodig. Zelf vond ik radio bijzonder boeiend, het is eigenlijk door het radionieuws, en vooral *Actueel*, dat ik als student zin heb gekregen in journalistiek. Bovendien ging toen net het informatiemagazine *Voor De Dag* van start, en daar ben ik van in het begin nauw bij betrokken geweest. Een heel boeiende periode. Het was voor het eerst dat dit type ochtendprogramma op de Vlaamse radio kwam. We begonnen om vier uur 's ochtends, en al die jaren ben ik dus ook om half drie uit mijn bed gekropen!"

U bent beide ook eind- en hoofdredacteur geweest.

Knapen: "Ik heb vanaf het begin eigenlijk zowel verslaggeving als eindredactie gedaan. Ik versloeg de overstromingen in Dinant, maar ook de VN-operatie *Restore Hope* in Somalië. Of ik zat in de studio voor de eindredactie van *Voor de Dag*. In dat geval deed je de eindredactie én de interviews. Later ben ik nog algemeen hoofdredacteur van de VRT geworden, maar dat was een veel bredere taak."

Voets: "Ik ben op een 'natuurlijke' manier geëvolueerd naar eindredactie. Zo heb ik mijn interesseveld kunnen verbreden. Als justitiespecialist had ik het na al die jaren wel gezien, ook al omdat justitie maar niet uit het slop kwam. Dezelfde problemen bleven zich herhalen en je moest altijd weer hetzelfde verhaal vertellen. Toen ik eindredacteur werd van het tv-magazine *Couleur Locale*, en later van *nv De Wereld*, kon ik eindelijk mijn horizon verruimen."

Knapen: "Ik ben nooit een specialist in iets geweest, maar als eindredacteur kun je inderdaad een groot palet bespelen, vooral bij de radio. Vandaag is er via allerlei media een enorm nieuws-

aanbod de hele dag door, maar vroeger had je toch vooral drie nieuwsmomenten: de ochtendkrant met het nieuws van de dag ervoor, het ochtendnieuws op de radio en het avondnieuws op televisie. In een ochtendprogramma als *Voor De Dag* konden we dus nog alle kanten op. En eindredacteuren speelden daarin inhoudelijk een belangrijke rol."

U hebt wel heel verschillende studies achter de rug: Flip Voets een opleiding in de rechten en Pieter Knapen een in de godsdienstwetenschappen.

Voets: "Toen ik ging studeren bestond er nog geen journalistenopleiding, en met rechten geraak je bijna overal. In mijn studententijd werkte ik wel al mee aan een studentenblad, want journalistiek was wat ik echt wou doen. Maar eerst was ik drie jaar advocaat. Terwijl ik aan de balie was, legde ik het journalistenexamen van de VRT af. Daarna heb ik ruim 15 jaar als justitiespecialist voor de radionieuwsdienst gewerkt, onder meer voor het achtergrondmagazine *Actueel*. Op de radioredactie waren ze maar al te blij met een jurist, want het waren de jaren van de Bende van Nijvel, de crisis van de Belgische justitie en de politieoorlog. Justitie werd toen voor het eerst een belangrijk politiek item. Daarna ben ik overgestapt naar televisie om er producer en eindredacteur te worden van human interest magazines. Uiteindelijk ben ik weggegaan bij de openbare omroep om eindredacteur te worden van *De Juristenkrant*. Ik heb veel journalistieke functies uitgeoefend."

Knapen: "Ik koos voor godsdienstwetenschappen uit interesse voor alles wat in de samenleving gebeurt. Maar als jonge gast had ik eigenlijk geen idee van wat ik wilde worden. Naast godsdienstwetenschappen

studeerde ik ook politieke en sociale wetenschappen. Pas als student begon ik zin te krijgen in journalistiek. Ik was een trouwe luisteraar van *Actueel* toen, en dat heeft me ertoe aangezet om in '87, toen ik assistent politieke wetenschappen was in Leuven, het journalistenexamen te doen. Na 22 jaar bij de VRT ben ik dan nog teruggekeerd naar mijn alma mater, als hoofd van de Dienst Communicatie."

En nu is er de Raad voor de Journalistiek...

Knapen: "Dat lijkt me een fantastische job. Mijn interesse voor ethiek is trouwens niet nieuw. Ook bij de VRT heb ik me veel met beroepsethiek beziggehouden. Ik heb er meegewerkt aan de actualisering van de deontologische code, en zat in de deontologische adviesraad. Uiteraard was het ook een van mijn opdrachten als hoofdredacteur. Beroepsethiek is boeiend, omdat het niet gaat over abstracte regeltjes maar over de toepassing van beroepsethische normen op concrete en individuele geval-

Flip Voets: 'Nieuwe bronnen, zoals nu op het internet, openen veel perspectieven. Alleen moet je daarmee leren omgaan.'

(Foto MM)

len. Ethiek snijdt trouwens aan twee kanten: naast plichten hebben journalisten ook rechten waar wij voor opkomen.”

Voets: “Het is zeker een boeiende job. Maar het is ook intens werk. Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad om alle journalistieke spelers op een lijn te krijgen. Uitgevers hebben lang de boot afgehouden, en het heeft veel werk en overredingskracht geveerd van de journalisten – ook van een aantal politici trouwens – om hen ertoe te bewegen mee te werken aan een zelfregulerende instelling voor beroepsethiek. Na veel getouwtrek is het twaalf jaar geleden dan toch gelukt. Dat was echt een historisch moment. Deontologie bestaat al even lang als de journalistiek natuurlijk. Vroeger hadden de individuele bedrijven, en ook de VRT, al hun interne regels. En in de jaren '90 was er binnen de AVBB een deontologische raad actief. Maar in 2002 hebben alle partners in de mediasector zich eensgezind achter een onafhankelijke instelling geschaard, die niet alleen algemene journalistieke normen bepaalt maar ook ten dienste staat van lezers, kijkers, en luisteraars met klachten over de media. De buitenwereld weet nu wat ze van de pers kan verwachten en wat ze niet hoeft te pikken. En dat is allemaal tot stand gekomen zonder inmeniging van de overheid of de wetgever.”

Knapen: “Het valt inderdaad niet te onderschatten dat alle journalistenverenigingen, uitgeverfederaties en mediahuizen op dezelfde lijn geraakt zijn. En dat ze tot op vandaag de Raad voor de Journalistiek steunen en bereid zijn zijn uitspraken te aanvaarden.”

Voets: “In het buitenland lukt dat niet altijd. Wij zijn een representatieve instelling, waar men het eens is over het begrip ‘goeie journalistiek’, los van alle concurrentie tussen de bedrijven. Zeker in tijden van economische onzekerheid is dat geen eenvoudige opdracht.”

Wat zijn de grote ethische pijnpunten in de journalistiek anno 2014?

Voets: “Dat is vooral toch de nieuwsgaring via de digitale media. Kan een journalist zomaar de informatie gebruiken die hij op sociale media vindt? Er komen steeds meer vragen en klachten over het aanboren van internetdata. Denk aan het busongeval in Sierre. De publicatie van de foto's van de slachtoffers op de voorpagina van twee populaire kranten heeft toen een grote maatschappelijke discussie uitgelokt. *Het Laatste Nieuws* en *Het Nieuwsblad* plukten toen openbare foto's van de Facebookpagina's van die kinderen en van de website van een leraar, zonder de ouders daar toestemming voor te vragen. Strikt genomen hoeft dat voor publieke foto's ook niet, en dat hebben de kranten dan ook ter verdediging ingeroepen. Maar ons kwam het toen toe het recht op informatie te verzoenen met het respect voor de privacy en de menselijke waardigheid van die kinderen en hun familieleden. Daar is achteraf een algemene richtlijn over het gebruik van sociale media uit voortgekomen, waarin we de basisprincipes van de journalistiek vertalen naar het digitale tijdperk.”

Knapen: “Een journalist moet trouwens altijd rekening houden met de context van zijn bron, en niet zomaar informatie van bijvoorbeeld sociale media gebruiken om de nieuwsgierigheid van het publiek te bevredigen. Natuurlijk circuleert vandaag een grote hoeveelheid data heel snel op het internet, en journalisten moeten dan ook snel beslissingen nemen. Nieuwe bronnen openen veel perspectieven, alleen moet je er mee leren omgaan. En dat is soms ingewikkeld. Journalisten moeten altijd afwegen of gevoelige gegevens maatschappelijk relevant zijn.”

Maar wat is dat, ‘maatschappelijke relevantie’? En dan kunnen mensen informatie die niet in de krant staat ook nog gewoon opgoogelen...

Voets: “Maar niet iedereen doet dat. Neem het busongeval in Zwitserland: hoeveel mensen zouden naar de website van die school zijn gesurft? Wellicht toch niet zoveel. Maar foto's in de krant, daar kunnen de honderdduizenden abonnees niet naast kijken. Als ik als individu iets op mijn Facebookpagina post, dan gebeurt dat in een

compleet andere context en met andere bedoelingen dan wanneer een journalist dat er afhaalt en gebruikt. Tijdens de paasvakantie overleed een klasgenoot van mijn zoon op kamp. Dat stond in een aantal kranten, die ook – zonder toestemming van de ouders – de Facebookfoto van die jongen hebben gebruikt. De familie heeft dat als een bijzonder zware inbreuk op haar privacy ervaren, terwijl ze het niét erg vond dat kennissen individueel Facebookpagina's van die jongen bezochten. Er is publiek en publiek, hè. Uit ethische overwegingen kun je beter toestemming vragen voor je zoiets publiceert.”

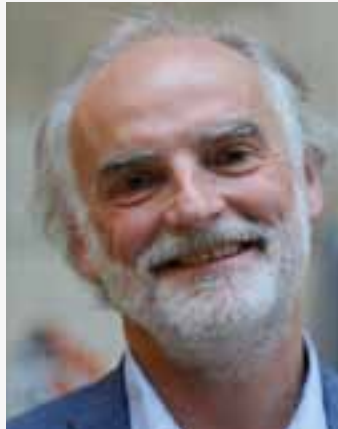
Wat doen jullie met ‘inbreuken’ van bloggers en onafhankelijke nieuwssites?

Voets: “Heel wat mensen noemen zich journalist omdat ze af en toe iets propageren via het internet. De opdracht van journalisten is nu juist om zich te onderscheiden van al die zogenaamde ‘journalistiek’ en andere bullshit die via het internet wordt verspreid. De journalistiek moet dat doen met haar geloofwaardigheid. Echte journalisten respecteren de beroepsethiek die anderen aan hun laars lappen. Al dat geruis op het internet kun je vaak vergelijken met de sensatieblaadjes van vroeger, alleen is er nu méér van die onzin.”

Knapen: “Met de geloofwaardigheid van de journalistiek hangt ook het vertrouwen van het publiek in de media samen. Natuurlijk zullen media altijd thema's kiezen die overeenstemmen met hun redactionele lijn, en vandaag gaat dat over een breed palet van invalshoeken. De een legt meer nadruk op politiek of buitenland, de ander op showbizz, en nog een ander op gespecialiseerde of niche-onderwerpen. Bovendien is de wijze waarop de media naar de samenleving kijken de jongste twintig jaar enorm geëvolueerd. Vroeger was dat meer institutioneel, nu veel meer ook van onderuit, en de sociale media versterken dat proces nog. Maar daar hangt beroepsethiek niet van af. De minimumnormen blijven voor iedereen dezelfde, en daar moet je als geloofwaardige journalist aan voldoen.”

De BBC heeft onlangs het woord ‘girl’ verbannen omdat het seksistisch en kwetsend zou zijn. Is dat geen al te politiek correcte censuur?

Voets: “Respect voor privacy en menselijke waardigheid heeft ook te maken met respectvol woordgebruik. Maar overdreven politieke correctheid is niet nodig. Alles hangt af van de context. In een column of opiniebijdrage kan wellicht meer dan in een feitelijk verslag. En het is niet omdat je een woord als ‘allochtoon’ verbant, dat daarmee ook de problemen verdwijnen. Onlangs is bij de BBC ook een deejay ontslagen omdat hij een oude song had gedraaid waarin het woord ‘nigger’ voorkomt. Misschien was het wel niet de echte reden van het ontslag en wilde de directie die man al langer kwijt, maar zo lijkt het toch een heel drastische maatregel. Woordgebruik hangt ook af van wat men maatschappelijk aanvaardbaar vindt, en dat is inderdaad een wespennest. Het publiek doet bijvoorbeeld steeds vaker een beroep op het recht van privacy, tegelijk zet het wel allerlei privégegevens openbaar op het internet. Dat is heel paradoxaal: iets op je publieke pagina posten, maar het niet leuk vinden als de media het oppikken. Vroeger

Pieter Knapen: ‘Ik zal proberen de Raad wat meer zichtbaarheid te geven. Een inhoudelijke koerswijziging komt er niet, wel een voortdurende aanpassing aan nieuwe media.’

(Foto MM)

waren de mensen blij als ze met hun foto in de gazet kwamen, vandaag moet je daarmee opletten. Maar goed, het verandert niks aan de fundamentele opdrachten van de journalist: zoeken naar de waarheid en waarheidsgetrouw berichten, met respect voor de privacy en de menselijke waardigheid."

Hoe pakken jullie nieuwe pijnpunten aan?

Knapen: "Door nieuwe richtlijnen uit te werken. Soms gebeurt dat naar aanleiding van een concreet geval. De richtlijn over het gebruik van informatie en beeldmateriaal van persoonlijke en sociale netwerksites bijvoorbeeld is opgesteld na Sierre. Nu zijn we bezig met een richtlijn over pers en minderjarigen, en die vloeit niet voort uit een actuele situatie. Het voordeel daarvan is dat we in alle sereniteit en rust een richtlijn kunnen uitwerken zonder dat er ons een 'geval' boven het hoofd hangt. De vraag hoe je in de pers omgaat met kinderen en jongeren dringt zich hoe dan ook op. Hoe verzoenen we de belangen van de minderjarige, het recht van diezelfde minderjarige om zijn mening te uiten en het informatierecht van de journalist?"

Alleen zijn die richtlijnen niet bindend, en de Raad kan ook geen sancties opleggen.

Voets: "Nee, maar een uitspraak van de Raad wordt wel gepubliceerd, en sinds dit jaar moet een informatiedrager die in de fout gaat dat ook nog eens *zelf* bekendmaken in zijn eigen medium. Zoiets heeft toch een schandpaalfunctie."

Knapen: "Vroeger werden die uitspraken alleen gepubliceerd op de website van de Raad en in *De Journalist*. Dat het medium nu ook zelf zijn fout, of omgekeerd zijn gelijk, moet bekendmaken is een grote stap vooruit. Dat vergroot de impact van onze uitspraken, mee omdat journalisten en uitgevers allemaal vertegenwoordigd zijn in de Raad."

Voets: "Het is echt niet leuk is om zelf openbaar te moeten toegeven dat je een fout hebt gemaakt. Dat is soms erger dan door een rechtbank te worden veroordeeld tot een euro schadevergoeding, want dan kun je nog argumenteren dat de rechter *ne pik* heeft op de journalist of de krant. Maar als je op de vingers wordt getikt door een raad waarin ook vakgenoten zitten, vervalt dat verweer. Of je zo inbreuken kunt voorkomen is weer een andere zaak, journalisten zijn ook maar mensen. Toch hebben sommige uitspraken ook echt impact op het gedrag van journalisten. Zo is een populaire krant enkele jaren geleden na een uitspraak van de Raad gestopt met het publiceren van overbodige persoonlijke gegevens. Mensen die bijvoorbeeld het slachtoffer waren van een diefstal, klaagden erover dat ze dan met naam en adres werden vermeld, met alle gevolgen van dien. Tegenwoordig denken de meesten onder ons wel twee keer na eer ze een foto van het huis van een slachtoffer in de krant zetten."

Houden rechtbanken rekening met de richtlijnen van de Raad?

Voets: "Ze verwijzen in hun vonnissen wel steeds vaker naar onze Code. Op het eerste gezicht lijkt dat een goede zaak, maar bij nader inzien kan het ook averechts werken omdat onze minimumregels soms strenger zijn dan de wettelijke verplichtingen. Wij eisen bijvoorbeeld dat bij beschuldigingen wederhoor wordt gepleegd, zodat de tegenpartij de kans krijgt zich te verweren. Dat is een uitdrukkelijke morele verplichting in onze Code. Als rechtbanken nu wederhoor zouden verplichten, dan wordt dat wel gevaarlijk, want dan kunnen ze straks sancties opleggen voor het niet aanbieden van wederhoor. Een journalist juridisch veroordelen voor een ethische fout, dat is toch een stap te ver."

De Raad heeft via de persoon van zijn secretaris-generaal ook een ombudsrol. Werkt die goed?

Voets: "We zijn erin geslaagd om bij ongeveer een kwart van de klachten een minnelijke regeling te bereiken. Dat lijkt me een succes te zijn. Onze belangrijkste bemiddeling tot nu toe was die over de foto's van Sierre, waar het uiteindelijk niet tot een uitspraak is gekomen, maar tot verontschuldigen die beide kranten hebben gepubliceerd."

Knapen: "Ik zal wat dat betreft het werk van Flip ook gewoon voortzetten. Daartoe zal ik de vertrouwensrelatie tussen klagers en de Raad verder uitbouwen. Tegelijk zal ik zoveel mogelijk redacties bezoeken om toe te lichten wat wij doen en om te luisteren naar de vragen en problemen waar journalisten dagelijks mee kampen. Verder zal ik de Raad wat meer zichtbaarheid proberen te geven. Maar er komt dus geen inhoudelijke koerswijziging, wel een voortdurende aanpassing aan nieuwe media-ontwikkelingen, waarvan we het einde trouwens nog niet hebben gezien."

Tot slot: had de uittredende secretaris-generaal misschien toch iets niet liever anders aangepakt?

Voets: "Achteraf bekeken heb ik wellicht te weinig oog gehad voor de zichtbaarheid van de Raad. Maar ik ben altijd een beetje bang geweest om in polemieken verzeild te geraken, want daar dient de Raad niet voor. Nu denk ik wel dat we meer aanwezig mogen zijn in het maatschappelijk debat, bijvoorbeeld door af en toe eens een uitspraak of een richtlijn te tweeten. Ik ben heel blij dat Pieter daar werk van zal maken. Ik wens hem alleszins succes, en ik hoop dat hij niet in de sensatiejournalistiek zal vervallen om publiek te lokken (*locht*). Overigens blijf ik verder gewoon lid van de Raad voor de Journalistiek. Maar ik beloof dat ik geen schoonmoeder zal spelen!"

